

Era un simple estany d'ànecs que hi havia darrere la granja. No era gaire gros.

La Lettie Hempstock afirmava que era un oceà, però a mi no m'enganyava. Sempre deia que havien vingut de la seva antiga terra travessant l'oceà.

La mare de la Lettie deia que la Lettie no ho recordava bé, que havia passat molt de temps des d'aleshores i que, en qualsevol cas, la mar havia engolit la seva antiga terra.

La vella senyora Hempstock, l'àvia de la Lettie, sostenia que totes dues s'equivocaven i que la contrada que s'havia enfonsat sota la mar no era la terra vella de debò. Ella sí que recordava la terra vella de debò.

Segons ella, la terra vella de debò havia esclatat pels aires.

PRÒLEG

Duia un vestit negre, una camisa blanca, una corbata negra i unes sabates negres ben enllustrades i impecables: una indumentària que en condicions normals m'hauria fet sentir incòmode, com si vestís amb un uniforme robat o em fes passar per un adult. Aquell dia, però, m'aportava un cert punt de consol. Vestia amb la roba adequada per encarar un dia dur.

Al matí, havia complert el meu deure: havia pronunciat les paraules que em pertocaven i ho havia fet de tot cor, i llavors, un cop acabat el funeral, havia pujat al cotxe i havia conduït sense cap rumb concret, perquè em sobrava una hora abans d'haver-me de reunir amb més persones a les quals feia anys que no veia per fer més encaixades i beure massa te en tasses de porcellana fina. Conduïa per les sinuoses carreteres rurals de Sussex, que només recordava a mitges, fins que em vaig adonar que em dirigia al centre de la ciutat; vaig girar a l'atzar per una altra carretera i després vaig tornar una vegada a l'esquerra i una a la dreta. Va ser aleshores que em vaig adonar d'on anava, de la destinació on em dirigia de bon començament, i em vaig sentir tan ximple que vaig fer una ganyota.

Havia estat conduint camí d'una casa que feia dècades que no existia.

Mentre circulava per un carrer ample que un dia havia estat un camí de terra que vorejava un camp d'ordi, em va passar pel cap la idea de girar cua; de fer mitja volta i no remenar el passat. Però sentia curiositat.

La casa vella, aquella on vaig viure durant set anys, des que en tenia cinc fins que vaig fer els dotze, havia estat enderrocada i havia

desaparegut per sempre. La nova, la que els meus pares havien construït al fons del jardí, entre les azalees i el cercle verd a la gespa que anomenàvem l'anell de les fades, s'havia venut feia trenta anys.

Vaig reduir la velocitat en veure la casa nova. Dins el meu cap, sempre seria la casa nova. Em vaig aturar al camí d'entrada i vaig observar les reformes que havien dut a terme en l'arquitectura de mitjan anys setanta. Havia oblidat que les totxanes de la casa eren de color xocolata. Els nous ocupants havien convertit el balcó minúscul de la meva mare en un solàrium de dues plantes. Vaig mirar fixament la casa, però no vaig recordar els meus anys adolescents tan clarament com m'esperava: ni els bons moments, ni els mals tràngols. Havia viscut una temporada en aquella casa durant l'adolescència. Aparentment, la llar no formava part de la persona en què m'havia transformat.

Vaig sortir del camí d'entrada dels seus actuals propietaris fent marxa enrere.

Sabia que havia arribat el moment de dirigir-me a la casa bulliciosa i alegre de la meva germana, neta i endreçada per a l'esdeveniment. Allà, hauria de parlar amb persones que havia oblidat feia anys, persones que em preguntarien pel meu matrimoni (fracassat feia una dècada, una relació que s'havia anat esfilagarsant fins que, seguint el curs aparentment més habitual de les relacions, es va trencar); si sortia amb algú (no, ni tan sols no estava segur de poder-ho fer; no encara); pels meus fills (ja són grans, els hauria agradat poder venir), i per la feina (i jo els contestaria que no em va malament, perquè mai no he sabut parlar sobre el que faig. Si ho pogués expressar en paraules, segurament no sentiria l'impuls de treballar. Em dedico a crear art; de vegades art autèntic, i de vegades obres que omplen els buits de la meva vida. Algunes peces. No totes). Parlariem dels absents; recordariem els difunts.

La petita carretera rural de la meva infància s'havia convertit en una carretera negra asfaltada que connectava dues grans urbanitzacions. La vaig enfilar, allunyant-me del poble, i tot i que

no era la direcció en què hauria d'estar anant, la nova ruta em feia sentir bé.

La carretera negra impecable es va tornar més estreta i sinuosa, i finalment va deixar pas a la via d'un sol carril de terra i pedretes bulboses premsades que recordava de quan era petit.

Ben aviat conduïa, a poc a poc i entre batzegades, per un camí estret flanquejat per esbarzers i englantines allà on no s'alçaven noguers o bardisses. Em sentia com si hagués viatjat enrere en el temps. Aquell camí era tal com el recordava, per més que tota la resta havia canviat.

Vaig passar per davant la granja Caraway i vaig recordar quan tenia setze anys i vaig fer un petó a la Callie Anders, una noia de galtes vermelles i cabells rossos que hi vivia. Poc després, la seva família es va traslladar a les Shetlands i ni li vaig fer cap més petó ni la vaig tornar a veure. Passada la granja, només hi havia camps a banda i banda de la carretera durant un quilòmetre i mig, com un embull de prades, i el camí es transformava progressivament en un sender. M'acostava al final de la via.

La vaig recordar abans de tombar la cantonada i veure-la en tota la seva dilatada esplendor de maons vermells: la granja Hempstock.

Em va agafar de sorpresa, però allà era on sempre s'havia acabat el camí. No podria haver arribat més lluny. Vaig aparcar al costat del pati de davant la granja. No seguia cap pla concret. Em preguntava si, després de tots aquells anys, allà encara hi vivia algú o, més concretament, si encara hi vivia la família Hempstock. No semblava gaire probable, però, si jutjava pel poc que en recordava, era una família poc convencional.

La pudor de fems de vaca em va colpir tan bon punt vaig baixar del cotxe, i vaig travessar cautelosament el petit pati de camí a la porta principal. Vaig buscar un timbre, en va, i finalment vaig picar a la porta. No l'havien tancada bé i va cedir quan la vaig copejar amb els artells.

Ja havia estat allà feia molt de temps, oi? Sí, no en tenia cap dubte. De vegades, els records d'infància queden enterrats i ocults

sota les coses que arriben més tard, com joguines oblidades al fons de l'armari atapeït d'andròmines d'un adult, però mai no desapareixen per sempre. Vaig entrar al vestíbul i vaig saludar:

—Hola? Que hi ha algú?

No em va contestar ningú. La casa feia olor de pa al forn, de cera de polir mobles i de fusta antiga. Vaig forçar la vista i vaig examinar la foscor de dins. Els ulls se m'hi ajustaven molt a poc a poc, i ja estava a punt de girar cua i marxar quan una dona gran va aparèixer al vestíbul en penombra amb un drap blanc de treure la pols a la mà. Tenia els cabells llargs i blancs.

—Senyora Hempstock? —vaig preguntar.

La dona va decantar el cap i em va mirar.

—Jo mateixa. A tu et conec, jove —va respondre. No soc cap home jove. Ara ja no—. Et conec, però a la meua edat les coses es tornen una mica incertes. Qui ets, exactament?

—Diria que l'última vegada que vaig venir a aquesta casa tenia set o vuit anys.

La senyora va somriure.

—Ets l'amic de la Lettie? El que vivia carrer amunt?

—Vostè em donava llet. Llet calenta, de les vaques. —Llavors em vaig adonar dels anys que havien passat des d'aleshores i vaig rectificar—: No, vostè no era qui em donava llet; devia ser la seva mare. Perdoni. —Quan envellim, ens convertim en els nostres pares, i si una persona viu prou anys, comença a veure cares repetides. Recordava la senyora Hempstock, la mare de la Lettie, com una dona fornida. La que tenia al davant era esprimatxada i semblava fràgil. S'assemblava a la seva mare, la dona que jo havia conegut com la vella senyora Hempstock.

De vegades, quan em miro al mirall, no veig la meua cara, sinó la del meu pare, i recordo com s'admirava, tot somrient, sempre que trobava un mirall.

—Fas bona cara —deia al seu reflex—. Fas ben bona cara.

—Has vingut a veure la Lettie? —va preguntar la senyora Hempstock.

—És aquí? —La idea em va sorprendre. Havia marxat a un altre país, oi? Als Estats Units, potser?

La vella va negar amb el cap.

—Estava a punt de posar la tetera al foc. Et ve de gust una tassa de te?

Vaig titubejar i vaig acabar contestant que, si no li feia res, m'estimaria més que abans m'indiqués el camí per anar a l'estany dels ànecs.

—Quin estany dels ànecs?

Sabia que la Lettie l'anomenava amb un nom divertit. Ho recordava.

—Ella l'anomenava la mar. O una cosa semblant.

L'anciana va deixar el drap damunt una còmoda.

—L'aigua de la mar no es pot beure, oi? És massa salada. És com beure sang. No recordes com s'hi va? Hi pots arribar vorejant la casa. Només has de seguir el camí.

Si m'ho haguessin preguntat una hora abans, hauria contestat que no sabia com anar-hi. Ni tan sols no crec que hagués recordat el nom de la Lettie Hempstock. Tanmateix, dret al mig d'aquell vestíbul, ho anava recordant tot. Els records esperaven a les vores dels objectes, invocant-me. Si m'haguéssiu dit que tornava a tenir set anys, potser us hauria cregut durant un instant.

—Gràcies.

Vaig sortir al corral. Vaig passar per davant el galliner i el vell graner, i vaig resseguir el límit del camp. Recordava eufòric on era i què m'esperava al davant. Una renglera d'avellaners delimitava la prada. Vaig agafar un grapat d'avellanes verdes i me les vaig guardar a la butxaca.

«Ara ve l'estany», vaig pensar. «Només he de tombar passat el cobert i ja el podré veure».

Tan bon punt el vaig albirar em vaig sentir estranyament orgullós de mi mateix, com si aquell acte aïllat de memòria hagués dissipat part de les teranyines del dia.

L'estany era més petit de com el recordava. A l'altra banda hi

havia un petit cobert de fusta, i un banc de fusta i metall feixuc i antiquíssim al costat del camí. Anys enrere havien pintat de verd els llistons pelats. Em vaig asseure al banc i vaig contemplar el reflex del cel a l'estany, l'escuma de les lleties d'aigua de les vores i la mitja dotzena de nenúfars que hi suraven. De tant en tant, llançava una avellana al mig de l'estany, aquell que la Lettie Hempstock anomenava...

No era la mar, oi que no?

La Lettie Hempstock era més gran, però en els meus records, tot i que parlava d'aquella manera tan estranya, tenia pocs anys més que jo. Ella en tenia onze. I jo... quants anys tenia, aleshores? Tot va passar després del mal aniversari. D'això n'estava segur. O sigui que jo devia tenir set anys.

Em vaig preguntar si mai havíem caigut a l'aigua. Havia empès mai dins l'estany dels ànecs aquella noia estrofolària que vivia a la granja de baix de tot del camí? La recordava dins l'aigua. Potser ella també m'hi havia empès.

On havia anat? Als Estats Units? No, a Austràlia. Això. A un lloc molt llunyà.

I no era la mar. Era l'oceà.

L'oceà de la Lettie Hempstock.

Ho vaig recordar, i en recordar-ho, ho vaig recordar tot.

